

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Asia

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 32/2019 vp).

Valiokuntakäsittely

Valiokunnan mietintö: Hallintovaliokunta (HaVM 12/2019 vp).

Päätös

Eduskunta on hyväksynyt seuraavat lait:

Laki

hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain (571/2016) 5 §:n 1 momentin johdantokappale, 10 §, 12 §:n 3 momentti, 13 §:n 1 momentti, 14 § ja 25 §:n 1 momentti,
sellaisina kuin niistä ovat 10 §, 12 §:n 3 momentti ja 13 §:n 1 momentti laissa 1174/2019 sekä 14 § osaksi laissa 926/2019, sekä
lisätään 3 §:ään uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2 momentti siirtyy 3 momentiksi ja lakiin uusi 10 a—10 c § seuraavasti:

3 §

Tukipalvelut

Luonnollisen henkilön tunnistuspalvelussa henkilö voidaan tunnistaa myös sellaisella tunnistusmenetelmällä, joka sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisiin transaktioihin liittyvistä luottamuspalveluista sisämarkkinoilla ja direktiivin 1999/93/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 910/2014 6 artiklan mukaan kuuluu vastavuoroisesti tunnustettaviin sähköisen tunnistamisen menetelmiin. Tällöin luonnollisen henkilön tunnistus-

Eduskunnan vastaus EV 59/2019 vp

palvelusta voidaan luovuttaa käyttäjäorganisaatiolle myös sellaisia henkilön yksilöiviä tietoja, jotka tunnistustapahtuman yhteydessä välitetään toisesta jäsenvaltiosta.

5 §

Tukipalvelujen käyttö julkisessa tehtävässä

Seuraavat julkisen hallinnon viranomaiset ovat velvollisia käyttämään 3 §:n 1 momentin 1—4, 7 ja 8 kohdassa tarkoitettuja tukipalveluja sekä asiointivaltuuspalvelusta saatavaa tietoa henkilön toimivallasta laillisena edustajana, kun tukipalvelu on käytettävissä ja kyseistä tukipalvelua vastaavan itsenäisesti hankitun palvelun palvelusopimus on päättynyt, jollei viranomaisen ole teknisistä tai toiminnallisista tai kustannustehokkuuteen taikka tietoturvallisuuteen liittyvistä syistä välttämätöntä käyttää toiminnassaan tai sen osassa muuta palvelua:

10 §

Valtuutusten ja muiden tahdonilmaisujen rekisteri ja rekisteröinnin edellytykset

Digi- ja väestötietovirasto pitää asiointivaltuuspalvelun tarjoamiseksi rekisteriä luonnollisten henkilöiden antamista sekä yhteisöjen ja yhteenliittymien puolesta annetuista, Digi- ja väestötietoviraston ennalta määrittämistä asiointia koskevista valtuutuksista ja muista yksipuolisista tahdonilmaisista. Digi- ja väestötietovirasto voi tarjotessaan asiointivaltuuspalvelua välittää myös muiden viranomaisten tallentamia ja rekisterinpitäjänä ylläpitämiä valtuutusta ja muita tahdonilmaisuja koskevia tietoja, jos näitä tietoja tallentava viranomainen on antanut sille luvan tietojen välittämiseen eikä toiminta vaaranna asiointivaltuuspalvelussa välitettävien tietojen luotettavuutta.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun tahdonilmaisun rekisteröinnin edellytyksenä on, että tahdonilmaisun antaja tunnistetaan luotettavasti luonnollisen henkilön tunnistuspalvelua käyttäen tai muulla sellaisella tunnistusmenetelmällä, joka on tietoturvallinen ja todisteellinen. Lisäksi edellytyksenä on, että henkilön toimintakelpoisuus ja tarvittaessa toimivalta pystytään tarkastamaan 1 momentissa tai 9 §:ssä tarkoitetuista rekistereistä tai vastaavista ulkomaisista rekistereistä tai niissä oleviin tietoihin perustuvista, oikeaksi todistetuista asiakirjoista taikka muista toimivaltaa taikka toimintakelpoisuutta luotettavasti osoittavista asiakirjoista. Henkilön toimintakelpoisuutta ei tarvitse tarkastaa, jos tietoa ei ole saatavilla 9 §:ssä tarkoitetuista rekistereistä.

Tahdonilmaisun rekisteröinti voi perustua myös kirjalliseen valtakirjaan tai muuhun tahdonilmaisuuksiin, jos asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ei ole syytä epäillä.

Digi- ja väestötietovirasto hyväksyy 2 momentissa tarkoitettut muut tunnistusmenetelmät kuin luonnollisen henkilön tunnistuspalvelun. Ennen sähköisten tunnistusmenetelmien hyväksymistä Digi- ja väestötietoviraston on kuultava valtiovarainministeriötä ja Liikenne- ja viestintävirastoa. Digi- ja väestötietoviraston on huolehdittava siitä, että hyväksytyjen menetelmien käyttöä koskevat tiedot ovat maksutta saatavissa yleisen tietoverkon kautta.

Digi- ja väestötietoviraston on huolehdittava tallennetun tahdonilmaisun sisällön eheydestä ja että tahdonilmaisun hyväksymistä ja sitä edeltävää henkilön tunnistamista koskeva tieto pystytään yhdistämään tahdonilmaisun sisältöön.

Eduskunnan vastaus EV 59/2019 vp

10 a §

Tahdonilmaisun poistaminen rekisteristä

Edellä 10 §:n 1 momentissa tarkoitettuun rekisteriin tallennettu tahdonilmaisu poistetaan rekisteristä sen antajan tai valtuutetun pyynnöstä. Tahdonilmaisun poistamista pyytävän tunnistamisessa ja poistamisen edellytysten tarkistamisessa noudatetaan mainitun pykälän 2, 3 ja 5 momenttia.

Digi- ja väestötietovirasto voi ilman pyyntöä poistaa tahdonilmaisun rekisteristä tai väliaikaisesti estää tahdonilmaisua koskevan tiedon käytön, jos sillä on syytä epäillä, että tahdonilmaisu on rekisterissä virheellisin perustein. Digi- ja väestötietoviraston on ennen tahdonilmaisun rekisteristä poistamista kuultava tahdonilmaisun antajaa.

10 b §

Tahdonilmaisujen rekisteröintiin liittyvien tehtävien hoitaminen yhteispalvelussa

Sen lisäksi, mitä julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetun lain (223/2007), jäljempänä *yhteispalvelulaki*, 6 §:ssä säädetään yhteispalvelussa hoidettavista tehtävistä, Digi- ja väestötietovirasto voi antaa tahdonilmaisujen rekisteröintiin liittyviä avustavia tehtäviä yhteispalvelussa hoidettavaksi. Näihin tehtäviin voi kuulua:

1) tahdonilmaisujen rekisteröinti ja tämän lain 10 §:n mukaisten rekisteröinnin edellytysten tarkastaminen tarvittaessa lisäselvityksin;

2) tahdonilmaisujen poistaminen rekisteristä tahdonilmaisun antajan tai valtuutetun pyynnöstä sekä tämän lain 10 a §:ssä tarkoitettujen rekisteröinnin poistamisen edellytysten tarkastaminen tarvittaessa lisäselvityksin;

3) tahdonilmaisujen rekisteröintiin liittyvät neuvontatehtävät.

Jos yhteispalvelun toimeksisaaja lisäselvitysten jälkeenkään ei voi tehdä rekisteröintiä tai rekisteristä poistamista pyynnön mukaisesti, sen on siirrettävä asia Digi- ja väestötietoviraston käsiteltäväksi.

Tämän lain mukaisia tehtäviä koskevassa yhteispalvelusopimuksessa voidaan poiketa yhteispalvelulain 5 a §:ssä tarkoitettua toimeksisaajan kustannusten korvaamisesta. Sopimuksessa voidaan myös sopia, että asiointivaltuuspalvelun käyttäjäorganisaationa toimiva viranomaisen osallistuu kustannusten korvaamiseen toimeksisaajalle.

10 c §

Menettely tahdonilmaisun rekisteröinnissä ja rekisteristä poistamisessa

Digi- ja väestötietoviraston tai yhteispalvelun toimeksisaajan on ilmoitettava tahdonilmaisun rekisteröinnistä ja rekisteristä poistamisesta tahdonilmaisun antajalle.

Jos tahdonilmaisun rekisteröintiä tai rekisteristä poistamista ei lisäselvityspyynnön jälkeenkään ole voitu tehdä rekisteröintiä tai rekisteristä poistamista koskevan pyynnön mukaisesti taikka jos tahdonilmaisun ilman pyyntöä tehty rekisteristä poistaminen on tahdonilmaisun antajan mukaan aiheeton, Digi- ja väestötietoviraston on tehtävä päätös asiasta ja ilmoitettava tahdonilmaisun rekisteröintiä tai rekisteristä poistamista pyytäneelle taikka ilman pyyntöä tehtyyn tah-

Eduskunnan vastaus EV 59/2019 vp

donilmaisun rekisteristä poistamiseen tyytymättömälle päätöksestään ja mahdollisuudesta hakea siihen oikaisua.

Digi- ja väestötietoviraston on ilmoitettava ilman pyyntöä tehdystä tahdonilmaisun rekisteristä poistamisesta ja käytön estämisestä myös niille tahoille, jotka Digi- ja väestötietoviraston tiedon mukaan ovat luottaneet tahdonilmaisun olemassaoloon. Palvelutuotannossa käsiteltävien tietojen luovuttamisesta säädetään 14 §:ssä.

12 §

Tietojen käsittely palvelutuotannossa

Digi- ja väestötietovirastolla on oikeus luonnollisen henkilön tunnistuspalvelua tarjotessaan luovuttaa henkilön käyttämää asiointipalvelua ylläpitävälle käyttäjäorganisaatiolle henkilön nimeä, henkilötunnusta ja sähköistä asiointitunnusta koskeva tieto, jos käyttäjäorganisaatiolla on lain perusteella oikeus käsitellä mainittuja tietoja. Digi- ja väestötietovirastolla on väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain 69 a §:n 1 momentin mukaista ulkomaan kansalaisen tunnistuspalvelua tarjotessaan oikeus luovuttaa henkilön käyttämää asiointipalvelua tarjoavalle käyttäjäorganisaatiolle henkilön tunnistamiseksi tarpeelliset tiedot, jos käyttäjäorganisaatiolla on lain perusteella oikeus käsitellä mainittuja tietoja.

13 §

Palvelutuotannossa käsiteltävien tietojen säilyttäminen

Digi- ja väestötietoviraston on luonnollisen henkilön tunnistuspalvelussa ja ulkomaan kansalaisen tunnistuspalvelussa käsiteltävien tietojen rekisterinpitäjänä säilytettävä tunnistustapahtuman todentamiseksi tarpeelliset tiedot viisi vuotta tunnistustapahtumaa seuraavan kalenterivuoden alusta lukien.

14 §

Palvelutuotannossa käsiteltävien tietojen luovuttaminen

Sen lisäksi mitä 12 §:n 3—5 momentissa säädetään, palvelutuottaja voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa tukipalvelun käytöstä tallennettuja tietoja sille käyttäjäorganisaatiolle, jonka asiointipalvelun käytön tai muun asioinnin yhteydessä tiedot on tallennettu tai joka on ollut viestintäpalvelun avulla välitetyn viestinnän osapuolena, jos tiedot ovat käyttäjäorganisaatiolle välttämättömiä:

- 1) asiointipalvelunsa toimivuuden varmistamista tai parantamista varten;
- 2) asiointipalvelunsa tietoturvallisuudesta huolehtimista tai tietoturvallisuuteen kohdistuvien häiriöiden selvittämistä varten;
- 3) asioinnin yhteydessä tapahtuneen tietojen käsittelyn oikeellisuuden osoittamiseksi tai muutoin asiointia koskevien ongelmien selvittämistä varten.

Eduskunnan vastaus EV 59/2019 vp

Käyttäjäorganisaatio voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa sen asiointipalvelun käytöstä tallennettuja tietoja sille palvelutuottajalle, jonka tukipalvelua asiointipalvelussa käytetään, jos tiedot ovat palvelutuottajalle välttämättömiä:

- 1) tukipalvelun toimivuuden varmistamista tai parantamista varten;
- 2) tukipalvelun tietoturvallisuudesta huolehtimista tai tietoturvallisuuteen kohdistuvien häiriöiden selvittämistä varten;
- 3) asiointiin yhteydessä tapahtuneen tietojen käsittelyn oikeellisuuden osoittamiseksi tai muutoin asiointia koskevien ongelmien selvittämistä varten.

Palvelutuottaja voi, jollei viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 11 tai 12 §:stä muuta johdu, luovuttaa tukipalvelun käytöstä tallennettuja tietoja:

- 1) henkilölle, jonka tukipalvelun käytöstä tai muusta asioinnista tiedot on tallennettu;
- 2) henkilölle, jonka puolesta joku on käyttänyt tukipalvelua tai muutoin asioinut;
- 3) yksilöityä tarkoitusta varten, jos henkilö, jonka tukipalvelun käytöstä tai muusta asioinnista tiedot on tallennettu, on antanut luovuttamiseen nimenomaisen suostumuksensa.

25 §

Tukipalvelujen kustannukset

Tukipalvelujen tuottamisesta aiheutuvat kustannukset katetaan valtion varoista ja tukipalvelun käyttö on käyttäjäorganisaatiolle maksutonta pois lukien 3 §:n 1 momentin 4—6 ja 8 kohdassa tarkoitettujen palvelujen käyttö, josta palvelutuottaja voi periä käyttäjäorganisaatiolta maksun. Maksuista säädetään valtion maksuperustelaisissa (150/1992).

— — — — —

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

Laki

väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annettuun lakiin (661/2009) uusi 6 a luku seuraavasti:

Eduskunnan vastaus EV 59/2019 vp

6 a luku

Ulkomaan kansalaisen tunnistuspalvelu

69 a §

Ulkomaan kansalaisen tunnistuspalvelu

Digi- ja väestötietoviraston tehtävänä on tuottaa, tarjota ja hallinnoida ulkomaan kansalaisen todentamiseen ja tunnistamiseen tarkoitettua tunnistuspalvelua (*ulkomaan kansalaisen tunnistuspalvelu*).

Digi- ja väestötietovirasto tarjoaa ulkomaan kansalaisen tunnistuspalvelua käytettäväksi hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain (571/2016), jäljempänä *tukipalvelulaki*, 3 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuna tukipalveluna.

69 b §

Ulkomaan kansalaisen tunnistusvälineen myöntäminen ja peruuttaminen

Digi- ja väestötietovirasto myöntää tunnistuspalvelun käyttöä varten hakemuksesta tunnistusvälineen ulkomaan kansalaiselle, jolla ei ole suomalaista henkilötunnusta ja jota ei pystytä tunnistamaan tukipalvelulain 3 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettua luonnollisen henkilön tunnistuspalvelua käyttäen.

Tunnistusvälinettä myönnettäessä tunnistusvälineen hakijan henkilöllisyyden varmentaminen voi perustua Digi- ja väestötietoviraston hyväksymään tietoturvalliseen ja todisteelliseen sähköiseen tunnistusmenetelmään tai viranomaisen myöntämään henkilöllisyyttä osoittavaan asiakirjaan.

Digi- ja väestötietovirasto peruuttaa ulkomaan kansalaisen tunnistusvälineen sen haltijan pyynnöstä. Digi- ja väestötietovirasto voi ilman pyyntöä peruuttaa tunnistusvälineen tai estää sen käytön, jos sillä on syytä epäillä, että joku muu kuin se, jolle tunnistusväline on myönnetty, käyttää sitä tai että tunnistusvälineen käytön turvallisuus on muutoin vaarantunut. Digi- ja väestötietoviraston on ilmoitettava haltijalle niin pian kuin mahdollista tunnistusvälineen peruuttamisesta tai käytön estämisestä ja sen ajankohdasta sekä siihen johtaneista syistä.

Jos tunnistusvälinettä ei sitä hakevan henkilön pyynnöstä lisäselvityspyynnön jälkeenkään voida myöntää tai peruuttaa taikka tunnistusvälineen ilman pyyntöä tehty peruuttaminen on tunnistusvälineen haltijan mukaan aiheeton, Digi- ja väestötietoviraston on tehtävä päätös asiasta ja ilmoitettava tunnistusvälinettä tai sen peruuttamista hakeneelle taikka tunnistusvälineen ilman pyyntöä tehtyyn peruuttamiseen tyytymättömälle päätöksestään ja mahdollisuudesta hakea siihen oikaisua.

Digi- ja väestötietoviraston on ilmoitettava ilman pyyntöä tehdystä tunnistusvälineen peruuttamisesta myös niille tahoille, jotka Digi- ja väestötietoviraston tiedon mukaan ovat luottaneet tunnistusvälineen olemassaoloon.

Eduskunnan vastaus EV 59/2019 vp

69 c §

Ulkomaan kansalaisten tunnistusvälineiden rekisteri

Digi- ja väestötietovirasto pitää ulkomaan kansalaisen tunnistuspalvelun tarjoamista varten rekisteriä ulkomaan kansalaisista ja heille myönnettyistä tunnistusvälineistä. Rekisteriin voidaan tallentaa ulkomaan kansalaisen:

1) henkilötiedot, mukaan lukien valokuva, jotka sisältyvät henkilöllisyyden varmentamiseen käytettyyn viranomaisen myöntämään henkilöllisyyttä osoittavaan asiakirjaan sekä asiakirjan yksilöintitiedot;

2) henkilötiedot, jotka välitetään henkilöllisyyden varmentamiseen käytetyn sähköisen tunnistusmenetelmän yhteydessä sekä tiedot sähköisestä tunnistusmenetelmästä;

3) valokuva, jota käytetään henkilöllisyyden varmentamiseen teknisin menetelmin sekä valokuvien teknisin menetelmin tehdystä vertaamisesta muodostuvat tiedot;

4) henkilön yksilöivä tunniste;

5) tunnistusvälineen yksilöivä tunniste;

6) yhteystiedot;

7) muut kuin 1—6 kohdassa tarkoitetut tunnistuspalvelun tarjoamiseksi tarpeelliset tiedot.

Digi- ja väestötietovirasto saa käsitellä henkilön valokuvia ja valokuvien teknisin menetelmin tehdystä vertaamisesta muodostuvia tietoja vain henkilöllisyyden varmistamiseksi.

Ulkomaan kansalaisten tunnistusvälineiden rekisteriin tallennettuja tietoja voidaan säilyttää viisi vuotta tunnistusvälineellä tehtyä viimeistä tunnistustapahtumaa seuraavan kalenterivuoden alusta. Jos tunnistusvälinettä ei ole käytetty, tietoja voidaan säilyttää viisi vuotta tunnistusvälineen myöntämistä seuraavan kalenterivuoden alusta.

Henkilötietojen käsittelystä ulkomaan kansalaisen tunnistuspalvelun palvelutuotannossa, tunnistuspalvelua ja sen käyttöä koskevista vaatimuksista sekä palvelutuotannon ohjauksesta säädetään tukipalvelulain 3—5 luvussa.

69 d §

Tunnistusvälineen myöntämiseen ja peruuttamiseen liittyvien tehtävien hoitaminen yhteispalvelussa

Sen lisäksi, mitä julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetun lain (223/2007), jäljempänä *yhteispalvelulaki*, 6 §:ssä säädetään yhteispalvelussa hoidettavista tehtävistä, Digi- ja väestötietovirasto voi antaa tunnistusvälineen myöntämiseen ja peruuttamiseen sekä tunnistusvälineiden rekisteritietojen ylläpitoon liittyviä avustavia tehtäviä yhteispalvelussa hoidettavaksi. Näihin tehtäviin voi kuulua:

1) tunnistusvälineen hakijan tai haltijan henkilöllisyyden todentaminen;

2) tunnistusvälineen hakijan tai haltijan henkilötietojen rekisteröinti tämän lain 69 c §:ssä tarkoitettuun rekisteriin;

3) tunnistusvälineen peruuttaminen sen haltijan pyynnöstä;

3) tunnistusvälineen hakemiseen ja peruuttamiseen liittyvät neuvonta- ja tukitehtävät.

Jos yhteispalvelun toimeksisaaja lisäselvitysten jälkeenkään ei voi todentaa hakijan tai haltijan henkilöllisyyttä taikka peruuttaa tunnistusvälinettä sen haltijan pyynnöstä, on sen siirrettävä asia Digi- ja väestötietoviraston käsiteltäväksi.

Eduskunnan vastaus EV 59/2019 vp

Tämän lain mukaisia tehtäviä koskevassa yhteispalvelusopimuksessa voidaan poiketa yhteis-
palvelulain 5 a §:ssä tarkoitettua toimeksisaajan kustannusten korvaamisesta. Sopimuksessa voi-
daan myös sopia, että ulkomaan kansalaisen tunnistuspalvelua käyttävä viranomainen osallistuu
kustannusten korvaamiseen toimeksisaajalle.

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____.

Laki

julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetun lain (223/2007) 6 §:n 1 momentin
8 kohta, sellaisena kuin se on laissa 247/2017, ja
lisätään 6 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 247/2017, uusi 9 kohta seuraavasti:

6 §

Yhteispalvelussa hoidettavat tehtävät

Yhteispalvelussa voidaan hoitaa seuraavia asiakaspalvelutehtäviä:

- _____
- 8) toimeksiantajan tuotteiden myynti ja niistä kertyneiden maksujen sekä maksutietojen välit-
täminen viivytyksettä toimeksiantajalle;
 - 9) muut kuin 1—8 kohdassa tarkoitettut laissa säädetyt tehtävät.
- _____

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____.

Eduskunnan vastaus EV 59/2019 vp

Helsingissä 10.12.2019

Eduskunnan puolesta

puhemies

pääsihteeri